

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджую:

Т.в.о. декана
юридичного факультету
Надія МОСКАЛЮК
« 31 » 08 2023 р.

Затверджую:

В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
«Політологія»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань - 29 Міжнародні відносини
Спеціальність - 293 Міжнародне право
Освітньо-професійна програма - «Міжнародне право»

Кафедра політології та філософії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг, КПІЗ	СРС	Разом	Екзамен/Залік
Денна	1	2	16	14	2	4	54	90	Залік

31.08.2023
[Signature]

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право (затверджена Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склав к.політ.н, доцент Володимир ТОМАХІВ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

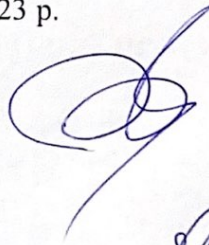
Завідуюча кафедри

Тетяна ЧОЛАЧ

Розглянуто і схвалено групою забезпечення спеціальності 293 Міжнародне право, протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Голова ГЗС

Ярина ЖУКОРСЬКА

Гарант ОП

Людмила САВАНЕЦЬ

1. Опис дисципліни «Політологія»

Дисципліна Політологія	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни: обов'язкова Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність - 293 «Міжнародне право»	Рік підготовки – 1 Семестр – 2
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – Міжнародне право	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год.
Загальна кількість годин – 90	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота – 54 год. Тренінг, КПЗ – 4 год. Індивідуальна робота – 2 год.
Тижневих годин – 6, з них аудиторних – 2		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Політологія» є вивчення сутності, історії та теоретичних засад політичної сфери суспільного життя, методології діяльності і поведінки основних суб'єктів політики для підготовки політично грамотних фахівців з міжнародних відносин та міжнародного права. Виробити вміння давати принципову характеристику політичним вченням та політико-ідеологічним доктринам, мати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, міжнародної політики, суб'єкти і об'єкти політики, знати політичні права людини і громадянина, суть і значення політичних систем і режимів, уявлення про процеси міжнародного політичного життя, статус і роль України в сучасному політичному світі, володіти навичками політичної культури. Вміти застосовувати політологічні знання в професійній діяльності фахівця з міжнародного права.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Завдання вивчення дисципліни полягає у наступному:

1. Вміти орієнтуватися в основних теоріях, концепціях і напрямках розвитку політології, мати уявлення про сутність політичного життя, внутрідержавних політичних відносин та міжнародних політичних процесів.

2. Засвоїти методологію аналізу політичної системи, державних органів та інших політичних інститутів у єдності з нормативною системою їх функціонування задля налагодження ефективних механізмів життєдіяльності держави, її взаємодії з громадянським суспільством, окремими особами, що проживають в країні.

3. Сформувати цілісну систему уявлень про засади формування та функціонування демократії, громадянського суспільства, публічної політики на всіх рівнях національного організму.

4. Здобути практичний досвід застосовування політологічних знань в професійній діяльності фахівця з міжнародних відносин.

4. Надати громадянину, молодому фахівцю та політичному активісту достатніх навиків для реалізації своїх конституційних прав і свобод, усвідомлення національних та загальнолюдських цінностей,

5. Виробити міцні патріотичні переконання щодо необхідності розбудови та зміцнення національної державності, її обороноздатності та безпеки в умовах протистояння глобальних державних угруповань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- сутність політики, її соціальних функцій, причини і зміст взаємодії з економікою та іншими сферами суспільного життя;
- історичні віхи формування та розвитку політичної думки в Україні та світі;
- сутність політичної влади як системоутворюючого елемента політичної системи суспільства;
- змісту поняття «громадянське суспільство», його співвідношення з державою;
- суті та функцій політичного режиму;
- прикладні функції політичної науки, зокрема управління (менеджменту) політичними процесами та дослідження політичного ринку.

вміти:

- аналізувати структуру та функції політичної системи України, проблеми її функціонування та розвитку;
- визначати роль інституційних складових політичної системи, зокрема місця і ролі держави, її органів у життєдіяльності політичної системи;
- ідентифікувати роль ідеології та культури у функціонуванні політичної системи суспільства;
- аналізувати політико-ідеологічні системи, їх поширення в Україні.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни:

ОК2 Історія та культура України

ОК5 Філософія

2.5. Результати навчання:

Програмні результати навчання, здобуті під час вивчення дисципліни «Політологія», дозволяють студентам в процесі професійної реалізації:

РН 1. Знати і розуміти основи зовнішньої політики держави, природу та динаміку міжнародних відносин, міжнародного співробітництва на універсальному та регіональному рівнях, ідентифікувати правовий статус суб'єктів міжнародних відносин та характер взаємодії між ними.

РН 13. Виробляти спільні рішення, працювати в команді, виявляти лідерські якості, визначати пріоритетні цілі у професійному і навчальному контекстах, планувати індивідуальну та групову роботу з метою їх досягнення.

РН 14. Використовувати сучасні цифрові технології, здійснювати збирання з різних джерел, систематизацію та аналіз інформації щодо міжнародних і національних правових процесів і явищ.

Програма навчальної дисципліни «Політологія»

Змістовий модуль 1. Політична система суспільства.

Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.

Поняття політики, причини та умови формування політичної сфери суспільного життя. Особливі, структура та функції політики, способи її типології.

Виникнення політології та етапи її формування. Сучасний розвиток політології у світі та Україні. Основні категорії політології. Її об'єкт, предмет, методи дослідження. Система політичних наук. Зв'язок політології з іншими суспільними науками. Структура та функції політології, її роль у забезпеченні суспільного прогресу.

Конституційні політичні права та свободи громадянина. Поняття політичної діяльності, її сутність, мотиви та засоби. Аспекти, рівні та форми політичної діяльності. Політична взаємодія та політичні відносини. Типологія політичної діяльності. Поняття та основні складові політичного процесу. Участь студентської молоді та інших категорій населення у політичному житті України.

Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки

Витоки та основні етапи зарубіжної політичної думки. Політичні погляди стародавнього Сходу. Політична думка Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Політико-релігійні погляди Середньовіччя. Політичні вчення епохи відродження та реформації. Н. Макіавеллі – фундатор світської політичної науки. Політична думка Нового часу.

Формування політичної думки в княжу добу історії України. Політичні ідеї періоду козаччини та гетьманської держави. Національне відродження і розвиток української політичної думки в XIX – початку XX ст. Українська політична думка після національно-визвольної революції 1917–1921 рр.

Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.

Влада як суспільний феномен. Суб'єкти, об'єкти, джерела та ресурси політичної влади, методи її реалізації. Поняття та способи легітимації політичної влади.

Поняття політичної системи, її структура та функції. Концепції політичної системи Д. Істона, Г. Алмонда та К. Дойча. Політичні інститути, їх різновиди та роль в політичній системі суспільства. Теоретичні засади взаємодії політичної системи із середовищем. Політична система і соціальна система суспільства). Типологія політичних систем. Політична система сучасної України, проблеми її функціонування та реформування.

Поняття держави. Структура держави, її функції в політичній системі суспільства. Поняття «мінімальної держави». Різновиди форм держави. Правова, демократична та соціальна держава. Взаємодія державних органів та органів територіального та місцевого самоврядування. Україна як парламентсько-президентська республіка. Децентралізація держави – актуальна проблема реформування української державності.

Тема 4. Громадянське суспільство. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи.

Поняття, основні принципи та інститути громадянського суспільства. Роль громадянського суспільства у становленні, підтримці та розвитку демократії та публічної політики. Нові форми громадянського суспільства, які появились під час Революції гідності. Роль соціальних мереж у функціонуванні регіонального та загальнонаціонального громадянського суспільства.

Партія як політичний інститут, її особливості у порівнянні з державою. Типологія політичних партій. Особливості сучасних політичних партій. Поняття європейської політичної партії. Політичні партії в сучасній Україні, їх різновиди та роль в політичному житті суспільства та держави. Партійні системи та їх типологія.

Поняття та різновиди громадських об'єднань та суспільних рухів, правові засади їх діяльності. Взаємодія громадських об'єднань з партіями та державними органами.

Тема 5. Політична еліта та політичне лідерство.

Поняття та сучасні концепції політичної еліти. Структура та функції політичної еліти. Типологія політичних еліт. Квазіеліта, протоеліта та контреліта. Системна та антисистемна опозиція. Місце і роль політичної еліти в структурі національної еліти.

Поняття політичного лідерства та його типологія. Сутнісні ознаки національного лідерства. Політична еліта та політичне лідерство в сучасній Україні.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ.

Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.

Поняття політичного режиму. Критерії типології політичних режимів та їх основні різновиди. Сутнісні риси демократичного режиму, його загрози. Тоталітаризм: об'єктивні та суб'єктивні передумови. Авторитарний режим, його історичні та сучасні моделі. Прояви авторитаризму в політичному житті сучасної України. Вплив олігархічних груп на деформацію політичного режиму.

Історичні моделі та сучасні концепції демократії. Принципи та форми демократії. Вибори як основа політичної демократії. Різновиди виборчих систем. Засади парламентських та місцевих виборів в Україні. Парламентаризм в системі сучасної демократії. Хвилі демократизації в сучасному світі. Умови та шляхи розбудови та зміцнення демократії в Україні.

Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.

Поняття етносу, нації, національної меншини. Нації етнічні, політичні та змішані. Етнополітика, її суб'єкти, об'єкти та демократичні принципи. Різновиди етнополітики держави та етнонаціональних груп. Конституційні засади та реалії етнонаціональної політики сучасної української держави. Націоналізм, інтернаціоналізм та космополітизм. Демократичний та авторитарний (інтегральний) націоналізм в Україні. Причини прояву сепаратизму в Україні та проблеми консолідації нації.

Зовнішня політика держав та міжнародні відносини. Поняття геополітики, її основні концепції. Міжнародні урядові та неурядові організації. Демократичні засади функціонування ООН, Ради Європи, Європейського Союзу та ОБСЄ. Україна як асоційований член ЄС. Вступ у ЄС та НАТО як стратегічна мета України. Глобальні проблеми сучасності та світовий політичний процес. Україна як суб'єкт міжнародних відносин.

Тема 8. Політико-ідеологічні системи та політична культура.

Поняття політичної свідомості, політичної ідеології та політичної психології. Функції політичної свідомості та ідеології. Політичний та ідеологічний плюралізм як важливий принципи функціонування сучасної демократії. Поняття політичного руху. Світові політико-ідеологічні доктрини та рухи.

Лібералізм як політико-ідеологічна доктрина.

Політично-економічні принципи лібералізму. Ліберальна ідеологія в Україні та її представники. Консерватизм як політико-ідеологічна доктрина та суспільно-політичний рух. Сучасний неоконсерватизм. Консервативні політичні партії в Україні. Комуністична та соціал-демократична ідеологія: програмні засади, теорія та практика. Комуністичні та соціал-демократичні партії в Україні.

Поняття політичної культури, її основні концепції. Структура, функції та типологія політичної культури. Поняття патріархальної, підданської та активістської політичної культури. Громадянська культура як основа функціонування та розвитку демократії. Політична культура сучасної України, її амбівалентний характер. Вплив революційних потрясінь в Україні 2004 та 2013–2014 рр. на формування основ активістської політичної культури.

Тема 9 Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.

Зміст та співвідношення понять політичне управління, політичне керівництво та політичний менеджмент. Суб'єкти та об'єкти політичного менеджменту, принципи його ефективної реалізації. Види політичного менеджменту. Етапи процесу підготовки та прийняття політичних рішень. Менеджмент виборчої кампанії. Організація управлінської діяльності в системі органів законодавчої та виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Партійний менеджмент. Особливості політичного менеджменту і комунікацій у кризових ситуаціях.

Поняття, функції і види політичного маркетингу. Суб'єкти, об'єкти та предмети політичного маркетингу. Методи та форми дослідження політичного ринку. Особливості державного політичного та партійного маркетингу. Маркетинг виборчого процесу, його основні кроки та функції.

Політичні технології, їх сутність та різновиди. Нормативні політичні технології та девіантні технології. Техніка виробництва подій та створення «інформаційних приводів». Різновиди технік: техніка довіри, відволікання уваги, створення «шумів», розуміння тощо. Засади іміджології. Стратегіями політичного маніпулювання. Політичне маніпулювання, його мішені та об'єкти.

4. Структура залікового кредиту з навчальної дисципліни «Політологія»

№ п/п	Тема	<i>Кількість годин</i>					Контрольні заходи
		Лекції	Практ. заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КППЗ	
Змістовий модуль 1. Політична система суспільства							
1	Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності	2	2	6	1	2	Тести, питання, реферати
2	Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки.	2	2	6			Проблемні завдання, реферати
3	Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.	2	2	6			Питання, реферати
4	Тема 4. Громадянське суспільства. Політичні партії, громадські об'єднання	2	2	6			Проблемні завдання, реферати

	та рухи						
5	Тема 5. Політичні еліти і лідерство.	2	2	6			Тести, реферати
Змістовий модуль 2 . Основи демократії							
6	Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.	2	1	6	1	2	Проблемні завдання, реферати
7	Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики	2	1	6			Реферати, есе
8	Тема 8. Політико-ідеологічні системи та політична культура..	1	1	6			Проблемні завдання
9	Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.	1	1	6			Проблемні завдання
	Всього	16	14	54	2	4	

5. Тематика практичних завдань

Практичні заняття мають на меті поглиблення теоретичних знань студентів і набуття ними необхідних практичних навичок вирішення конкретних практичних ситуацій, роботи із нормативними актами та їх застосуванням.

Підготовка до практичних занять полягає у вивченні теоретичного матеріалу, чинного законодавства, та ознайомлення із спеціальною науковою літературою по темі заняття. З метою перевірки рівня засвоєння матеріалу необхідно дати відповідь на контрольні запитання і виконати практичні завдання.

Важливою формою поглиблення знань з політології є підготовка студентами реферативних доповідей з проблемних питань курсу, їх заслуховування та обговорення на заняттях.

Робочою програмою вивчення курсу «Політологія» передбачено проведення практичних занять у обсязі 14 годин.

Практичне заняття №1

Тема. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності.

Мета: Розкрити сутність політики, її соціальні функції та проаналізувати причини й умови формування політичної сфери суспільного буття. Охарактеризувати особливості предмету, категоріального апарату та методів дослідження політичних явищ і процесів. Дослідити зародження та етапи розвитку політичної науки в світі та Україні, її соціальні функції та зростання ролі в умовах сучасного цивілізаційного процесу. Розкрити зміст, мотиви та охарактеризувати основні різновиди політичної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Політика як суспільний феномен та поняття. Структура та функції політики, її різновиди.
2. Мотиви, цілі та засоби політичної діяльності. Політична участь та політичне функціонування.
3. Предмет, категорії, поняття, методи та функції політології.
4. Система політичних наук, її формування в світі та Україні.

Практичне заняття №2

Тема. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.

Мета: Досягнути усвідомлення того, що політична сфера суспільства має системний характер і, таким чином, відповідає закономірностям побудови та функціонування відкритих самоорганізованих систем. Цьому сприятиме аналіз моделей політичної системи, які обґрунтували американські політологи в середині ХХ ст. Розкрити місце і роль політичної влади та держави як інституту в політичній системі.

Питання для обговорення:

1. Сутність політичної влади, її суб'єкт-об'єктна модель.
2. Поняття, структура та функції політичної системи суспільства.
3. Теоретичні засади взаємодії політичної системи із середовищем.
4. Держава як політичний інститут. Форма державного правління та устрою: теорія та українські реалії.

Практичне заняття №3

Тема. Громадянське суспільство. Політичні партії, об'єднання громадян та рухи.

Мета: Розглянути поняття, генезу, основні принципи та інститути громадянського суспільства. Охарактеризувати політичні партії та інші добровільні об'єднання громадян, їх роль в системі громадянського суспільства. З'ясувати особливості взаємодії громадянського суспільства і держави в умовах різних політичних режимів., в т.ч. в умовах сучасного українського суспільства.

Питання для обговорення

1. Поняття громадянського суспільства, його структура та функції.
2. Політична партія як інститут громадянського суспільства
3. Функціональна взаємодія громадянського суспільства і держави.
4. Проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні після Революції гідності.

Практичне заняття №4

Тема. Політична еліта та політичне лідерство в умовах демократії.

Мета. Проаналізувати поняття та сучасні концепції політичної еліти, з'ясувати її структуру та функції. Розглянути місце і роль політичної еліти в системі національної еліти. Розкрити зміст поняття політичне лідерство та з'ясувати засади його типології. Охарактеризувати стан політичної еліти та політичного лідерства в сучасній Україні.

Питання для обговорення

1. Ознаки, структура та функції політичної еліти.
2. Політичне лідерство: сутність, функції, типи.
3. Політичні еліти та лідерство в Україні.

Практичне заняття № 5

Тема. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.

Мета: Розкрити поняття політичного режиму, його роль в забезпеченні керованості суспільством та досягнення суспільної мети. Виявити та проаналізувати критерії типології політичних режимів та їх основні різновиди: демократичний режим, авторитаризм, тоталітаризм. З'ясувати причини прояви авторитаризму в політичному житті сучасної України. Проаналізувати принципи та моделі демократії, роль в її функціонуванні виборчих систем та парламентів.

Питання для обговорення.

1. Поняття, соціальне призначення та критерії типології політичних режимів.
2. Сутнісні риси та умови формування демократичного, авторитарного й тоталітарного режимів. Принципи та моделі демократії, виборчі системи та парламентаризм.
3. Особливості політичного режиму сучасного українського суспільства.

Практичне заняття № 6

Тема. Основи етнонаціональної та міжнародної політики.

Мета: З'ясувати зміст поняття нація, національні меншини та етнополітика. Охарактеризувати конституційні засади та реалії етнонаціональної політики сучасної української держави. Дослідити феномен націоналізму етнічних меншин та прояви сепаратизму. Розкрити зміст понять зовнішня політика держави, міжнародні відносини, міжнародна політика та геополітика. Проаналізувати основні міжнародні урядові організації: ООН, Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ та статус України як асоційованого члена ЄС.

Питання для обговорення

1. Поняття етносу, нації та етнополітики.
2. Націоналізм, інтернаціоналізм та космополітизм, їх сучасні прояви.

3. Засади зовнішньої політики та міжнародних відносин в умовах демократії.
4. Зовнішня політика та етнополітика української держави.

Практичне заняття № 7

Тема. Політико-ідеологічні системи та політична культура.

Мета: З'ясувати зміст понять: політична свідомість, політична ідеологія та політичної психології. Розглянути ідеологічний плюралізм як важливі принципи функціонування сучасної демократії та охарактеризувати основні політико-ідеологічні системи сучасності: лібералізм, консерватизм, соціал-реформізм та комунізм. Охарактеризувати сутнісні риси, структуру, функції та типологію політичної культури, її особливості в Україні.

Питання для обговорення

1. Політична свідомість та ідеологія, їх роль у функціонування політичної сфери суспільного життя.
2. Сучасні політико-ідеологічні системи, їх поширення у світі та Україні.
3. Концепція політичної культури Г. Алмонда, її роль в осмислення особливості політичного життя різних країн.
4. Політична культура старшого покоління та молоді в Україні: спільне та відмінне.

Тема Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.

Мета: Розкрити зміст політичного менеджменту як науки та різновиду політичної діяльності. Охарактеризувати такі його різновиди, як менеджмент виборчої кампанії, партійний менеджмент та менеджмент в органах влади й управління. З'ясувати особливості політичного маркетингу, його роль в дослідженні політичного ринку, його формування і трансформації. Дати оцінку нормативним та девіантним політичним технологіям, їх використання в політичному процесі в Україні.

Питання для обговорення:

1. Політичний менеджмент як різновид політичної діяльності.
2. Політичний маркетинг, його роль у дослідження й трансформації політичної сфери суспільного життя.
3. Політичні технології й антитехнології, їх використання у виборчих кампаніях та інших масових заходах.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) — форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

КПЗ із дисципліни «Політологія» складається із:

1. Теоретичної частини.
2. Практичної частини.

КПЗ дозволяє студентам опанувати необхідні практичні навички при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою КПЗу.

Метою виконання КПЗу є: закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок і їхнього використання у своїй професійній діяльності. При виконанні КПЗу студент повинен продемонструвати вміння в сфері науково-дослідної діяльності, роботи з готовими матеріалами, вміння творчого й оригінального вирішення поставлених завдань.

КПЗ виконується самостійно кожним студентом на основі опрацьованої літератури. КПЗ оформляється у відповідності до встановлених вимог.

КПЗ повинен містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:
  - назву університету;

- назву кафедри;
- назву навчальної дисципліни;
- номер академічної групи;

2. Зміст.

3. Вступ. Вступ розкриває сутність, стан наукового завдання і його значення. Тут же вказують мету й завдання дослідження.

4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, вступу й висновкам роботи.

5. Висновки. У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Оформлення відбувається в такому порядку:

- нормативно-правові акти (Конституція України, Закони, ДСТУ й т.д.);
- використана література (у т. ч. періодична);
- література на іноземних мовах;
- Інтернет джерела з обов'язковою позначкою, яка інформація міститься на цьому сайті (порталі). Не припустиме посилання пошуків на сайти.

7. Вимоги до оформлення. Шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, ліве - 25 мм, праве - 15 мм.

Варіанти КПЗ з дисципліни «ПОЛІТОЛОГІЯ»

1. Стан і тенденції розвитку волонтерського руху в Україні.
2. Цілі, рушійні сили та результати Революції гідності.
3. Взаємозв'язок та взаємодія політичної та економічної сфер суспільного життя.
4. Взаємозв'язок політики і бізнесу в українському суспільстві.
5. Мотиви та форми політичної активності вітчизняних підприємців.
6. Взаємодія первинних та вторинних суб'єктів політичної влади: досвід суверенної України.
7. Сутність та способи легітимації політичної влади.
8. Шляхи та умови підвищення ефективності політичної влади в Україні.
9. Стан і тенденції розвитку політичної системи України.
10. Актуальні проблеми реформування політичної системи України в контексті угоди про асоціацію з ЄС.
11. Стан та перспективи утвердження України як соціальної держави.
12. Причини та наслідки повернення України до парламентсько-президентської форми державного правління.
13. Децентралізація державного устрою як актуальна проблема сучасної України.
14. Роль коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України у формуванні та ефективному функціонуванні Кабінету Міністрів України.
15. Роль правлячої коаліції та опозиційних фракцій Верховної Ради України у законотворчому процесі.
16. Структура та діяльність сучасної парламентської опозиції.
17. Взаємодія громадянського суспільства та держави в умовах демократії та інших політичних режимів.
18. Нові інституційні форми громадянського суспільства, що сформувались під час Революції Гідності.
19. Нормативно-правове регулювання процесу створення та діяльності політичних партій: досвід України. .
20. Стан багатопартійності та модель партійної системи сучасної України.
21. Формування нових політичних партій після Революції гідності.
22. Громадсько-політичні молодіжні організації, що працюють під керівництвом політичних партій.

23. Діяльність партійних фракцій в українському парламенті.
24. Місце і роль політичних партій у структурі громадянського суспільства.
25. Стан і тенденції розвитку політичного режиму в сучасній Україні.
26. Прояви авторитаризму в політичному житті постреволюційної України.
27. Вплив олігархічних груп на деформацію демократичного режиму в Україні.
28. Правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
29. Оцінка стану демократії в Україні зарубіжними експертами.
30. Принципи ліберальної демократії, їх реалізація в Україні.
31. Выборча система в Україні (вибори народних депутатів України), її основні проблеми.
32. Переваги та недоліки нової системи місцевих виборів в Україні.
33. Хвилі поширення демократії в світі, їх вплив на Україну.
34. Політична еліта сучасної України.
35. Системна та антисистемна опозиція в Україні.
36. Взаємозв'язок та взаємодія політичної та економічної еліт в постреволюційній Україні.
37. Особливості політичного лідерства в Україні після президентських виборів 2019 р.
38. Лідерство, вождизм та культ особи: порівняльна характеристика.
39. Концепції національної еліти В. Липинського та Д. Донцова, їх актуальність для сучасної України.
40. Спільне та відмінне етнічної та політичної нації. Чи можливий змішаний тип нації – етнополітичний?
41. Сутнісні риси та особливості модерної української нації.
42. Україна як національна держава.
43. Причини сепаратистських проявів в Україні після Революції Гідності.
44. Етнополітика української держави, її правові засади.
45. Національні меншини української держави, їх політичні та культурні права.
46. Сучасний український націоналізм: ідеологічні засади та партійні організації.
47. Космополітизм: його причини та сучасні прояви.
48. Правові засади міжнародної політики та особливості їх реалізації в сучасних умовах.
49. Україна в системі сучасної світової геополітики.
50. Політико-економічні переваги, які отримала Україна після підписання угоди про асоціацію з ЄС.
51. Місце і роль України в системі європейських міжнародних організацій.
52. Вплив глобалізації на політико-правові та економічні процеси в Україні.
53. Конституція України про принцип політичної та ідеологічної багатоманітності, його реалізація у суспільному та державному житті.
54. Роль політичної ідеології у функціонуванні політичної системи
55. Українські ліберальні партії, їх підтримка населенням України.
56. Праві та правоцентристські партії України, їх представлення в українському парламенті.
57. Соціал-реформізм в світі та Україні.
58. Формування та функціонуванні європейських партій, їх роль у Європейському парламенті.
59. Характерні риси вітчизняної політичної культури.
60. Політична свідомість та політична культура української молоді.
61. Проблеми політичної соціалізації студентської молоді.
62. Громадська думка, її дослідження та врахування у державній політиці.
63. Використання засобів політичного маркетингу в організації виборів до місцевих рад.
64. Основні етапи та зміст менеджменту масового суспільно-політичного заходу (демонстрації, мітингу, флешмобу тощо).
65. Політтехнологія формування іміджу політичного лідера.
66. Український досвід використання «чорних» політтехнологій у виборчих кампаніях.
67. Місце та роль історичної пам'яті в структурі національної політичної культури.
68. Солідаристська модель демократії ідеолога націоналізму Я. Стецька.

7. Самостійна робота

Самостійна робота, як одна із форм засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час і без участі викладача, передбачає особистісно-орієнтовану організацію самоосвіти студента. Організація самостійної роботи вимагає особливої уваги, тому що частина питань кожної теми виноситься на самостійне опрацювання студентами, а матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на екзамен.

Самостійна робота забезпечується необхідними навчально-методичними засобами (у тому числі конспектами лекцій, навчально-методичними розробками для самостійного вивчення дисципліни, періодичними виданнями). Студенти мають можливість самостійно опрацювати навчальний матеріал у бібліотеці, навчальних кабінетах і комп'ютерних класах з використанням мережі Інтернет, а також у домашніх умовах (при отриманні відповідного пакету навчально-методичної літератури).

№ п/п	Тематика
1	Тема 1. Політологія як наука. Поняття політики та політичної діяльності
2	Тема 2. Історія світової та вітчизняної політичної думки.
3	Тема 3. Політична система суспільства, місце і роль у ній держави.
4	Тема 4. Громадянське суспільство. Політичні партії, громадські об'єднання та рухи
5	Тема 5. Політичні еліти і лідерство.
6	Тема 6. Політичні режими. Особливості сучасної демократії.
7	Тема 7. Основи етнонаціональної та міжнародної політики
8	Тема 8. Політико-ідеологічні системи та політична культура..
9	Тема 9. Політичний менеджмент та маркетинг. Політичні технології.

8. Тренінг з дисципліни «Політологія»

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Взірець тренінгу: « Політичне лідерство».

Тренінг проводиться для тих, хто прагне сформувати в собі лідерські якості та навчитися приймати відповідальні рішення, ставити цілі та розробляти стратегію їх реалізації, працювати в команді, бути впевненим в собі та досягати успіху в політичній діяльності.

Мета:

- Визначитись, як сформувати в собі лідерські якості, позначити мрії та цілі, вибудувати пріоритети.

- Розробити практичний план досягнення намічених цілей.
- Озброїтись вірою в себе, у свій успіх.
- Дізнатися психологічні механізми розвитку мотивації досягнення і самоконтролю.

Цільова аудиторія:

- Молоді, активні, амбітні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.
- Хто мріє і хоче реалізувати себе як політичного лідера.
- Хто ставить перед собою цілі і має намір обов'язково їх досягнути.
- Хто не хоче витрачати дорогоцінний час.
- Хто хоче бути успішним і корисним.

Методика проведення:

- **Дискусія** – вільний вербальний обмін знаннями, ідеями чи думками між тренером та учасниками групи.

- Дискусія як метод тренінгу, зазвичай обмежується одним питанням чи темою, та будується в певній послідовності. Дискусія у багатьох випадках зачіпає емоційну сферу учасників групи, однак вона не повинна перетворюватись у гарячу суперечку. Важливим елементом дискусії є демонстрація своїх поглядів на те чи інше питання; в ході дискусії повністю виключається можливість перебивати один одного: говорить один – решта слухають. Роль тренера при проведенні дискусії найбільш наближена до ролі посередника. Він слідкує за активністю учасників. Наприкінці дискусії він узагальнює основні пункти, висловлені групою, та підсумовує усі досягнуті висновки.

Завдання тренінгу:

- Пізнавати себе, свої мрії, цілі, таланти, свою унікальність і призначення в житті.
- Планувати, визначати цілі, вчитися їх досягати.
- Шукати і знаходити в собі ресурси і потенціал для досягнення всіх поставлених цілей.

- Позначати завдання і цілі на найближчий рік, п'ять і десять років.

Програма тренінгу.

1. Що таке політичне лідерство?
2. Які риси характеру необхідні політичному лідеру?
3. Що таке ціль? Чим мрія відрізняється від цілі?
4. Як дізнатися, чого хочеш і визначити для себе цілі?
5. Закони ціледосягнення - які цілі досягаються, а які ні?
6. Правила правильної постановки цілей.
7. Як досягати своїх цілей, а не чужих?
8. Що нам заважає досягати цілей?
9. Основні принципи ціледосягнення - алгоритм досягнення цілей, етапи.
10. Мотивація досягнення – чому твоя ціль повинна стати дійсністю!
11. Як запрограмувати себе на успіх?
12. Як вибудувати життєві пріоритети.
13. Ефективні прийоми самоконтролю і самомотивації.
14. Скільки повинно бути цілей? Управління цілями.
15. Як все встигати, розвиватися одночасно в декількох напрямках і досягати цілей.

Управління собою і часом.

16. Основні ресурси для досягнення цілей, як зробити так щоб оточення і Всесвіт сприяли тобі.

Учасникам тренінг допоможе:

- вміти розставляти пріоритети та відділяти важливе від другорядного;
- ефективно планувати свій час, ставити мету, розбивати її на задачі;
- ефективно та вільно спілкуватись;
- знайти у собі ресурси для життя, вміння розуміти краще людей та самого себе;
- навчитись методам, що допоможуть бути успішними у всіх сферах життя;
- розширити діапазон сприйняття себе;
- посилити позитивний образ власної особистості;
- підвищити відповідальність за власні думки, почуття та дії.
- ефективно вести себе на співбесіді;
- вміти ставити собі кар'єрні цілі;
- вміти налагоджувати відносини в новому колективі.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Політологія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- модульна контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Політологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
30%	40%	30%	100%
1. Усне опитування під час занять (5 тем по 6 балів – 30 балів) 2. Письмова робота – 70 балів	1. Усне опитування під час занять (4 теми по 5 балів – 20 балів) 2. Письмова робота – 80 балів	1. Написання та захист КППЗ – 80 балів 2. Виконання завдань під час тренінгу – 20 балів	

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Міжнародне приватне право» визначається за шкалою оцінювання:

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Політологія: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур / за ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 220 с.	1-9
2.	Мультимедійні засоби	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Висоцький О.Ю. Теорія прийняття політичних рішень: конспект лекцій, Дніпро: ДНУ, 2020. 68 с.
2. Використання інтерактивних форм навчального процесу на заняттях з навчальної дисципліни «Політологія: методичні рекомендації для студентів ЗВО України / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур; за ред. професора О. М. Рудакевича . Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 32 с.
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія: навч. посіб. 8-ме вид. К.: Центр навчальної літератури, 2019, 348с.
4. Дробот Г. А. Світова політика. URL: http://stud.com.ua/29607/politologiya/svitova_politika
5. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра. К. 2020. 228 с.
6. Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. ЦУЛ, 2020. 218 С.
7. Лазарович М. В. Політичний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 88 с.
8. Міщенко А.Б. М Політологія: Навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021, 102 с.
9. Політологія : навч. посібн. / Т. В. Гончарук-Чолач, О.М.Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур / За ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Астон, 2019. 219 с.
10. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с
11. Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.]; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 460 с.
12. Рудакевич О.М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота. Вид. п'яте. Тернопіль: Астон, 2018. 304 с.
13. Семінарські заняття та самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Політологія»: методичні рекомендації. / Автор-укладач, професор О. М. Рудакевич. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 20 с.
14. Тетарчук І. Дяків Т. Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 160 с.
15. Токовенко О. С., Третяк О. А. . Історія зарубіжних політичних вчень. Дніпро: Вид-во Дніпропетровського національного у-ту імені Олеся Гончара, 2018. 204с.
16. Томахів В.Я. Політологія. Навчальний посібник. Вид. друге. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 228 с.
17. Шляхтун П. Політологія (теорія та історія політичної науки). К.: Центр учбової літератури. 2021. 472 с.
18. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин : Навч. посіб. К.; ЦУЛ, 2019, 256 С.
19. Шульга М. А. , Зубчик О. А. Політичний менеджмент. Навч. посібн. К.: Академія, 2018. 160 с.
20. Шубін, С. П. Політичний маркетинг. Миколаїв: Іліон, 2018. 156 с.

Додаткова література:

21. Бадью А. Похвала політиці./пер. З фр. А.Рєпи. Київ:Ніка-Центр, 2021.224с.
22. Батлер- Боудон Т.50 видатних творів. Політика.Пер. з англ. К.: КМ-Букс, 2022. 544с.
23. Бачевський Д. Чому виграють вибори, або агресивні тексти як найбільш ефективні комунікаційні технології. // Українська правда URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2006/4/11/40838.htm>
24. Гантінгтон Семюель. Політичний порядок у мінливих суспільствах./ пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2020, 448
25. Дністрянський С. Загальна наука права і політики. Том 1. Львів: УКУ, 2019. 428с.
26. Злам: кризи політичних режимів / Олексій Мустафін. Х. : Віват, 2021. 256 с. : іл. (Серія «Історія та політика»).

27. Зовнішня політика та політика безпеки після оновлення влади: послідовність, зміни, перспективи. Київ : Центр Разумкова; Заповіт, 2019. 46 с.
28. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк, 2018. 514 с.
29. Колодій А. Предметне поле політичної науки в сучасний період. URL: <https://political-studies.com/?p=1823>
30. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. К.; Vivat, 2020. 256 с
31. Леонтьєв І. Змістовні межі категорії «політичне життя». Наукові записки ІПЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України. 2019. Вип. 3-4. С. 164–180 с.
32. Мойсес Наїм. Занепад влади: Від владних кабінетів до полів битви й церков, а потім і до держави, або чому сьогодні бути при владі означає зовсім інше, ніж колись. К. : BookChef, 2017. 512 с.
33. Настільна книга громадянина/ К. Б. Левченко.,С.С. Чернявський, А.В. Дунебабін А. та ін; Харків: Фоліо, 1921. 736 с.
34. Підлущкий О. Лідери, що змінили світ. Харків: Фоліо, 2022. 314 с.
35. Політика vs право в Україні: на чиєму боці верховенство? URL : khp.org/index.php?id=1424415694.
36. Право і політика як регулятори суспільних відносин. URL : kul.kiev.ua/imeges/chasop_159.pdf.
37. Фергюсон Ніл. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку / пер. з англ.К.: Наш формат, 2018. 376 с.
38. Фукуяма. Френсіс Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. К: Наш формат, 2018. 576с.
39. Фукуяма. Френсіс Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. «Наш Формат», 2019.608с.
40. Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу / Пер. з англ. М. Климчука. Київ, Основи, 2019. 376 с.
41. Bernstein J.G., Ophir A., Stoler A.L. (eds.) Political Concepts: A Critical Lexicon. New York: Fordham University Press, 2018. 269 p.
42. Dryzek John S., Honig B., Phillips A. The Oxford Handbook of Political Theory. Oxford University Press, 2019. 1678 p.
43. Lancaster Carol, Walle van de Nicolas. The Oxford Handbook Of The Politics Of Development. Oxford University Press. 2018. 753 p.
44. Mycoff Jason D. Working with Political Science Research Methods SAGE Publications. 2019. 160 p.

Інформаційні ресурси

1. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>) www.elvisti.com
2. Дзеркало тижня - www.zerkalo-nedeli.com
3. Диалог.UA. - dialog.org.ua
4. Електронна бібліотека філософського факультету Київського національного університету ім. Т.Шевченка. - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
5. Інтернет-ресурси за дисципліною політологія (www.eprints.kname.edu.ua/5463/)
6. Міжнародний центр перспективних досліджень www.icps.kiev.ua
7. Міжнародний центр перспективних досліджень www.icps.kiev.ua
8. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України - [http:// portal.rada.gov.ua/](http://portal.rada.gov.ua/)
9. Політична думка - www.politdumka.kiev.ua
10. Політична Україна - www.polit.com.ua
11. Політологія. Учбовий мінімум для складання іспиту (www.lib.mdpu.org.ua/ebook/politologiya/eBook)
12. Політологія: електронний каталог www.ecatalog.mk.ua/.../cgiirbis_64.exe?

13. Політологія: Електронний підручник (www.knuba.edu.ua/doc/politic/polit_sys.pdf)
14. Політологія: Онлайн –бібліотека (www.nbu.gov.ua/webnavigator/politics)
15. Політологія:Мультимедійний підручник (www.naiu.kiev.ua/books/mnp)
16. Рада національної безпеки і оборони України www.rainbow.gov.ua
17. Українська правда - pravda.com.ua
18. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра

Разумкова - www.ucers.org.ua

19. Українсько-канадський проект "Розбудова демократії" www.democracy.kiev.ua
20. Урядовий кур'єр - uamedia.visti.net/uk/